

מסורת הש"ס

(א) זכרים עט. מנחות כב: כג: חולין ק. קח. ט. לקמן קט. ונסח איתא רבא. (ג) נצלה ג: לט. כ"מ גג. (ד) נפמ"ש על הגליון כ"מ ט. (ה) פסחים ט: מה. מיר לו: (ו) מוס' תרומות סוף פ"ן. (ז) נפסחים יח. (ח) ויע' אריתס בזה בתוס' מנחות כב: ד"ה ור"י סבר ומוס' זכרים עב. ד"ה ר"י אומר.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ר' יהודה ור' אליהו למאן דאמר דלא נטל:

מוסף רש"י

וכל דבר שיש לו מותרין אפילו באלף לא בטיל. ואע"ג דמדאורייתא חד בתרי בטיל, דכתיב אחרי רבים להטות, אחריו רבנן הוה ויש לו מותרין לאחר זמן לא יאכלנו באיסור על ידי ביטול (בבבא ג. שתי קופות. גדולות וכוונות דגן דהוא תרומה דאורייתא (פסחים סד.). ולפניהם שני סאין. של פירות (סו. ט. ו). ונפלו אלו לתוך אלו. הסאין לתוך אלו הקופות, וידוע לנו שהאחד נפל בו והאחד בו, ואין ידוע אי זה בו ואין זה בו (סו. טו.). הרי אלו מותרים. פירות של קופות חולין מותרין לר' כהנא, אפילו אין בקופה כדי להעלות הסאה בחד זמא, שאנו אומרים חולין לתוך חולין נפלו, אלא תלין לקולא היתר ביהתר ואיסור באיסור ואע"ג דליכא למימר

ר' יהודה לטעמיה. בכיסי הדס ובהקומץ: אדוני אכל חסיפה כו'. דמשמע טעמא משום דהפסק מועט הוא נפלוג דדידה ואע"ג דליכא תקנתא לא בטלה: טהורה בטורה עדיפא ליה. לאשמעינן דאע"ג דשמיין טהורות ושיך זהו ביטולא טפי דאשכחן במסכת תרומות (פ"ה מ"ג) דתרומה טהורה בחולין טהורין הכל מודין שעולין ובתרומה טמאה בטורה חלוקים ב"ש וב"ה (ספ"ד) ועוד דנימוחה ואפ"ה לא תעלה: ונר"ל מאי שנה רישא ומ"ש ספא. דשנלמא לר' יוחנן דמוקי לה בשלימה ספא כיון דהפסק מועט הוא לא מבטלינן חמיכה שלימה הואיל ודרכו ליננות ואף על גב דלר' יוחנן עיגול דתרומה בטל בחולין דקא מהדר לר"ל והלא אני שנה כו' מכלל דמודה בעיגול דבטיל משום הפסק מועט בחמיכה מודה דיהינן כולוה לכהן הואיל והיא גופה דאורייתא לא חיישי' להפסק מועט אלא לר"ל דאמר מידי דאורייתא לא בטיל והכא משום דנימוח לא חשיב תו איסור דילה ובטלה ספא אמאי לא תעלה הא ליתא לאיסורא דעניינא: אמר רב שישא צריה דרב אידי. לעולם דנימוחה ורישא בטומאת משקין דרבנן כגון שנטמאה חמיכה על ידי משקין טמאין שנגעו בכלי דמדאורייתא אין משקה טמא כליו ואע"ג דליכא למיגזר משום טומאה דאורייתא מודה ריש לקיש דבטיל הואיל ואין דרכו ליננות: וספא. קדשים לר' איסור דאורייתא הוא ומידי דאורייתא מין דמינו להאי תנא סבירא ליה דלא בטיל ואפילו שאין דרכו ליננות: ניפלו וליננות דנימוח בטומאה וטהרה כדנקט מילתיה ואמי מננקט חולין וקדשים: טהורות בטורות עדיפא ליה. וינחא ליה לתנא למינתי טהורות בטורות דשיך זהו ביטולא טפי כדפרישי' לעיל ואפ"ה אוליין לתומא הואיל ואיסור דאורייתא איסור לאו. טומאת דבר קדשים לאוכלו בלאו והבשר אשר יגע בכל

טמא (ויקרא יז): ספא. קדשים בחולין אמי ליה כרת דאכלי להו בטומאת הגוף וטומאת הגוף כרת דכתיב [שם] והנפש אשר תאכל בשר ולעולם בשנימוחה: ל"ה לעולם בשלל נימוחה. ועיגול היינו טעמא דר"ל דבדאורייתא לא בטיל כיון דתרומה לר' כהנא כרת דמיא: והא רבה הוא דאמר. בפרק בתרא (דף קט.). כל דאורייתא (לא בטיל) ל"ש איסור לאו ל"ש איסור כרת. אס חשו רבנן לכרת חשו נמי ללאו ועבדו תקנתא: רב אשי אמר. דנימוחה וספא הוי דבר שיש לו מותרין דמותרין לכהן: דאם דק"ל (פ"ה דף ג.). דבר שיש לו מותרין לא בטיל כגון דמשתייך לתנא דאסירא ליה השתא כגון בינה שגולדה ביום טוב: מישא שרי. אפילו השתא הרי אלו. החולין מותרין לר' והוא שרבו חולין. שנקופת חולין: על הפירות. ששכא תרומה הלכך תלין בשאני אומר חולין לתוך חולין נפלו דאי נמי הוי איפכא ונפלה סאה תרומה בקופת חולין בטלה ברובא: אף על פי שלא רצו. דסמכין אשאי אומר: אלא לר' יוחנן קשיא. דמי תלין לקולא באיסור דאורייתא: ואנא

הערל פרק שמיני יבמות

פב.

רבי יהודה למעמיה דאמר מין במינו לא בטיל. דוקא דבר נח ומתערב אית ליה לר' יהודה דלא בטיל דומיא דדס הפר ודס השעיר דיליף מינה ר' יהודה בהקומץ רבה (מנחות דף כב. וסס) אכל דבר יש לא דר' יהודה גופיה אית ליה צפ' נוטל (שבת דף קמא.): דמעלין את המדומע בק"ל ואפ"ה מין דמינו דמשמע גבי ליטרא קליעות ונבלה בהקומץ רבה (מנחות דף כב. וסס) דליכא למאן (ה) דלא בטיל היינו דנימוחה וסבירא הוא דלר' המתערב מתפשט טעם האיסור בכל ההיתר ולא בטיל אכל דבר יש האיסור מונח במקומו אלא שאין יוכר היכן הוא וההיא דשילי צ"ה (דף נח: וסס) דאמר דחטין ושעורים בטלים לרבי יהודה ולא חטין דחטין בקמח איירי דאל"כ חטין בשעורין אמאי בטל והלא ניכרים הן ועוד נראה דאפילו קמח כיון שאנון הוא ואין טעם מתפשט בטל דאי לאו הכי אפילו קמח חטין וקמח שעורים מין דמינו הוא לר' דאזיל בתר שמה בפרק בתרא דע"ז (דף סו. וסס) כמו חמירא דחטין וחמירא דשעירי אלא התם דבזמא איירי ובקומץ רבה (מנחות דף כב. וסס) דאמר דמנחות שנתערבו לא בטיל לרבי יהודה התם נמי מתוך שומן מתרכקין ונזמין טעם זה בזה א"כ כשיאפה אותן יתנו טעם זה בזה: טהורות בטהורות עדיף ליה. דאע"פ שאין איסורה אלא לזרים אפ"ה חמירא ולא בטלה וכ"ש טמאה דליטורא אף לכהנים ובקוטרס פירש טעם אחר: בטומאת משקין דרבנן. וקסבר רב שישא צריה דרב אידי דרבנן לא פליגי אדרבי יהודה דאמר מין דמינו לא בטיל אלא דרבנן אכל דמדאורייתא מודו דלא בטלה אכל לא נימוחה כיון דלא שדרכו ליננות מקדש אף בטומאה דרבנן לא בטיל כמו תרומה בזמן הזה דאי הוה דאורייתא לא הוה עיגול דאורייתא עולה אע"ג דתרומת פירות דרבנן:

ר' שישא איסור לאו ספא וכו'. אמאי דאוקמינן בשנימוחה קאי ובקוטרס פירש דאמי לפרושי בשלל נימוחה ועיגול היינו טעמא דר"ל דמדאורייתא לא בטיל כיון דתרומה לר' כהנא כרת דמיא ומבילי תלתן של כלאי הכרס אע"ג דליטור לאו הוה מ"מ לא בטיל משום דהוי את שדרכו ודוקא בכל שדרכו הוה דמפלגי רבה בין איסור לאו לאיסור כרת ואע"ג דעלה קמי שיהי ר"מ אומר כל שדרכו ליננות מקדש יש לפרש כעין שפי' לעיל דה"ק שיהי ר"מ אומר כל שדרכו ליננות מקדש באיסור כרת או באיסור מיתה והואיל וכן דין הוא שיקדש את שדרכו אפילו באיסור לאו ומיהו לא יתכן כלל לפרש כן דהא חמיכה של חטאת טהורה בחולין עדיפא אפילו מאת שדרכו כדפרישית לעיל מטעם דר' איהו להחביד ומשמע דוקא משום דהוי איסור כרת לא בטיל אכל איסור לאו בטל: משום דהוי דבר שיש לו מותרין. למאי דקטעי רב אשי קשה עיגול דאורייתא אמאי עולה דאפילו דרבנן שמעינן ליה לרב אשי (פ"ה דף ד.) דבר שיש לו מותרין לא בטיל ויש להעמיד ההיא דעיגול דאורייתא בתרומה טמאה דאין לה מותרין ומיהו קשה להקשה הר"ר שמואל מאכאב אדמקשה מבטיחא לותיב מנתי' דתרומות (ריש) פ"ו (מ"ה) דתנן ב' קופות אחת של חולין אחת של תרומה נפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה הריני אומר לתוך תרומה נפלה והוה לר' יוחנן ור"ל לאפילו גי' עלה והשיב ר"י דמשום דבזמא דר' יוחנן מייתי רייתא דאפילו ב' קופות ושמי סאין דליכא למימר כולי האי אוקי חולין אחזקיהו דמה שגפול בקופה של חולין ספק הוא ואין לו חזקה היתר שרי זה רבי יוחנן בלא רבייה ואפשר דבסאה אחת אפילו ר"ל שרי בלא רבייה דסמכין אחזקת חולין שנקופה ומוקי לה אחזקתיהו ולהכי לא פליגי אמתניתין אלא ארבייתא: אלא ר' יוחנן מאי איכא צ"מ. פירוש כיון דתרומה בזמן הזה דאורייתא היכי סמכין אשאי אומר להיתר בלא רבייה חזקה למאי דקלוקא דעתך השתא דתרומה בזמן הזה דאורייתא אפילו הוה מוקי לה רבי יוחנן כשרבו מקשי ליה היכי סמכין אשאי אומר כיון דאית ליה לרבי יוחנן בריש אלו עוברין (פסחים דף מה. וסס) כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא דהכי פריך לה התם ומתוך קשיא זו משני התם הב"ע בתרומה בזמן הזה דרבנן ויש לומר דה"מ למימר וליטעמין והתם נמי הוה מצי למימר וליטעמין אפילו כזית בכדי אכילת פרס דרבנן תקשי אמאי אמרין שאני אומר כיון דרבי יוחנן מוקי לה הכא בלא רבייה וכן דרך הש"ס במקומות: ירושה

עין משפט
נר מצוה

קלא א מ"י פ"א מהל' יו"ט הלכה כ סמג עשין פה טור ש"ע י"ד סימן קכ סעיף א: קלב ב ג מ"י פ"ג מהלכות תרומות הלכה יד טו"ש י"ד סימן קיח סעיף א:

תוספות ישנים

רבא אמר רישא איסור לאו. פ"י משו"ה אמרין ברישא תעלה דהא נמי כי תעלה לא תאכל רק לכהנים (ה) וזרים אלא לאו דטומאה אכל כסיפא אי אמרין דתעלה בחולין תאכל לישראל ואוכל אדם בטומאת הגוף כי אינו מזהר לאכול חולין בטומאת הגוף ואיכא כרת באכילת קדשים בטומאת הגוף:

(ה) צ"ל וליכא כאן אלא לאו דטומאת גסה.